

Stručni rad

ŠPANJOLSKA ČITALAČKA ZNAČKA

Simona Kovač

Šolski center Novo mesto, Slovenija

Sažetak

U članku ću predstaviti natjecanje iz španjolske čitalačke značke za učenike osnovne škole. Izvor na kojem sam crpila svoje znanje i iskustvo je bila moja nastava izbornog predmeta španjolski jezik u osnovnoj školi. U uvodu je prikazana teorija čitanja i čitanja na stranom jeziku, kao i strategije učenja čitanja i njihova primjena u praksi. U glavnom dijelu ću opisati tijek, aktivnosti i ciljeve čitalačke značke pri izornoj nastavi španjolskog jezika. Učenici koji čitaju na stranom jeziku razvijaju vlastitu kreativnost, zato sam u zaključku nekoliko riječi namijenila aktivnoj ulozi učenika u procesu čitanja. Aktivna uloga učeniku omogućava veliku samostalnost u procesu učenja.

Ključne riječi: čitanje, čitalačka značka, strategije učenja, rad s tekstom

1. Uvod

U današnjem svijetu znanje čitanja temeljno je pravo svakog pojedinca. Čitanje je ponekada bila privilegija šačice pojedinaca. Biti sposoban čitati danas ne znači samo funkcionalni aspekt pismenosti kao takve, već i razumijevanje teksta u svom njegovom značenju. Meta Grosman kaže da "danas, kada smo stalno okruženi svakojakim tekstovima, od jutarnjeg buđenja do noćnog odlaska u krevet, sposobnost čitanja više se ne može smatrati luksuzom koji si mogu priuštiti samo obrazovani pojedinci. Naprotiv, u svakom trenutku moramo biti svjesni da je ono bitno za ljudski smisleni opstanak u svijetu neograničenih tekstualnih ponuda, budući da je ujedno i glavni put do znanja i učinkovito oruđe moći" [1].

2. Čitanje na stranom jeziku

Uloga čitatelja u čitanju na stranom jeziku razlikuje se od uloge čitatelja u čitanju na materinjem jeziku. Na čitatelja na stranom jeziku utječu sljedeći čimbenici:

- pismenost na materinjem jeziku
- iskustvo s drugim stranim jezicima, posebice jezične veze među njima
- kulturne veze između materinjeg i stranog jezika
- pisanje na materinjem i stranom jeziku [2].

Na slovenskog čitatelja na španjolskom uglavnom će utjecati prva dva čimbenika. Oni čitatelji koji dobro čitaju na svom materinjem jeziku bit će dobri čitatelji i na stranom jeziku. Čitatelj na španjolskom također će lakše čitati ako ima predznanje drugih stranih jezika, posebno romanskih.

Čitatelj će naići na nekoliko vrsta prepreka prilikom čitanja na stranom jeziku:

- leksičke barijere ili nepoznavanje vokabulara
- nepoznavanje slaganja riječi u rečenicu
- barijere kao rezultat izloženosti tiskanoj riječi (slovenski čitatelj koji će čitati na engleskom bit će mnogo izloženiji stranom jeziku od čitatelja koji će čitati na nekom od jezika koji su manje prisutni u slovenskom okruženju)
- prepreke vezane uz teme ili sadržaj teksta (čitatelj ne može povezati ono što je već poznato s novim podacima).

Čitatelj na španjolskom moći će naići na sve navedene prepreke tijekom čitanja. Posebno treba istaknuti prvo i treće, odnosno manju izloženost španjolskom jeziku i posljedični deficit u leksičkom području.

2. 1. Strategije učenja čitanja

Navedeno me stoga navelo da koristim strategije učenja čitanja koje pomažu čitatelju da razumije tekst i dovode ga do kreativnog stvaranja s tekстом.

Prema vremenskom kriteriju, odnosno u kojem dijelu procesa učenja učenik koristi pojedine strategije, poznajemo:

1. strategije prije čitanja
2. strategije tijekom čitanja
3. strategije nakon čitanja.

Strategije prije čitanja pomažu učeniku da postavi određeni okvir za razmišljanje, aktivirajući svoja predznanja, pomažu mu razumjeti strukturu teksta, odrediti svrhu čitanja i okvirno predvidjeti sadržaj materijala za učenje [3].

Strategije tijekom čitanja potiču učenika da tijekom čitanja dođe u kontakt s tekстом, odnosno da ga razumije. Ove strategije koristimo kako bi učenik prilagodio brzinu čitanja cilju čitanja i složenosti štiva kako bi ga razumio.

Strategije tijekom čitanja su sljedeće:

- dopunjavanje podataka koji nedostaju,
- određivanje redoslijeda u tekstu,
- označavanje novih, nepoznatih informacija,
- označavanje i bilježenje bitnih informacija [4].

Strategije nakon čitanja osmišljene su za određivanje razine razumijevanja i pamćenja pročitanoг teksta. Prvenstveno služe za slaganje pročitanoг materijala (bit i bitne pojedinosti) u obliku koji olakšava razumijevanje i pamćenje pročitanoг.

Najčešće strategije nakon čitanja su:

- razgovor,
- odgovaranje na učiteljska i njihova vlastita pitanja,
- pronalaženje i utvrđivanje bitnih informacija,
- sažetak,
- kritičko čitanje tekstova,
- obrada i grafičke ilustracije građe [5].

3. Španjolska čitalačka značka

Španjolski jezik kao izborni predmet predajem u 7., 8. i 9. razredu, odnosno učenicima s različitim razinama znanja jezika. Tako je natjecanje za španjolsku čitalačku značku prilagođeno odgovarajućoj razini i omogućuje što šire uključivanje učenika.

Španjolsku čitalačku značku organizira Državna založba Slovenije. Riječ je o natjecanju u čitanju čiji je glavni cilj na stručan, ali zabavan i zanimljiv način približiti učenje stranih jezika te popularizirati čitanje na stranim jezicima u osnovnoj školi.

Ciljevi natjecanja su:

- upoznavanje književnosti drugih naroda u izvorniku,
- povećati popularnost čitanja na stranom jeziku,
- usaditi mladima pozitivan odnos prema knjizi,
- uživati u čitanju,
- promovirati ulogu čitanja u nastavi stranih jezika - praksa je pokazala da mladi čitatelji čitaju, pišu i govore strani jezik brže i tečnije ako čitaju literaturu na stranom jeziku,
- pokazati snagu dobre priče koja privlači, nadahnjuje i zabavlja čitatelja,
- promovirati svoju i tuđu kulturu.

Tijek aktivnosti:

Svake godine organizator posreduje informaciju koje dvije knjige je potrebno pročitati za čitalačku značku. Knjige su na španjolskom jeziku. Osim knjiga, tijekom priprema za natjecanje koristimo se i španjolsko-slovenskim rječnikom. Moram naglasiti da se većina priprema obavlja u sklopu nastave, tako da uvijek imam priliku pomoći učenicima.

Učenike podijelim u dvije grupe. Svaka grupa čita jednu knjigu. Učenici na glas naizmjenice čitaju pojedine dijelove knjige. Pomno pregledavaju i slikovni materijal uz tekst. Kao nastavnik pratim čitanje i po potrebi podsjećam učenike na pravilan izgovor. Nakon čitanja slijedi rad s rječnicima, pa učenici traže slovensko značenje nepoznatih riječi. Prije korištenja rječnika, potičem ih da pokušaju shvatiti značenje nove riječi u smislu konteksta ili slike. Koriste i knjižne i online rječnike. Na kraju pripremam zadatke vezane uz pročitani tekst koje učenici rješavaju samostalno, nakon ponovnog tihog čitanja knjige. Slijede razne aktivnosti nakon čitanja. Nakon aktivnosti grupe razmjenjuju knjige i ponavljaju aktivnost s drugom knjigom. Ovakvim načinom rada pratim sve faze čitanja. Uz glasno čitanje učenici sami sebi pomažu razviti pravila izgovora i osjećaj za ritam i melodiju španjolskog jezika. Učenici bi također trebali znati čitati tiho, jer će im to pomoći da bolje razumiju napisani tekst. U provjeravanju razumijevanja pročitano učenici si najprije mogu pomoći informacijama iz teksta, kasnije ih potičem na korištenje vlastitih riječi i tumačenja. U razumijevanju čitanja slijedim unaprijed određene ciljeve. Konačni cilj čitanja je, međutim, da učenici razumiju ono što čitaju.

Ciljevi kojima težim kroz učenje:

- razumjeti suštinu teksta,
- biti u stanju pronaći određene informacije u tekstu,
- razumjeti detalje teksta,
- odrediti značenje novih riječi u odnosu na kontekst,
- predvidjeti sadržaj teksta na temelju naslova ili slike,
- sažeti glavne točke teksta,
- upoznati kulturu, geografiju, povijest i umjetnost zemalja španjolskog govornog područja.

Prilikom rada s tekstom slijedim sljedeće korake:

a) AKTIVNOSTI PRIJE ČITANJA - uvodna motivacija:

- učenici pogađaju sadržaj teksta uz pomoć naslova, slika...;
- brainstorming uz koji učenici navode što već znaju o nekoj temi;
- pogađanje naslova knjige uz pomoć slagalice ili igre vješala;
- postavljam vođena pitanja prije čitanja.

Svrha predčitalačkih aktivnosti je uključiti učenike u čitanje, pobuditi njihov interes za temu, prisjetiti se njihovih iskustava i tako ih pripremiti za rad.

b) AKTIVNOSTI TIJEKOM ČITANJA:

- učenici povezuju tekst sa slikama;
- ispisuju korisne i zanimljive pojmove;
- zapisuju svoje reakcije na tekst.

c) AKTIVNOSTI NAKON ČITANJA:

- učenici odgovaraju na izborna pitanja ili pitanja otvorenog tipa;
- usmeno ili pismeno predstave sažetak;
- napišu pitanja za kolege iz razreda u parovima i odgovore na njih;
- igra personifikacije i igre uloga.

Pripremam za natjecanje iz španjolske čitalačke značke, koje je u ožujku, namijenjenim 3 do 4 školska sata. Natjecanje se zaključi pisanjem testa u kome su pitanja iz dvije knjige koje su učenici pročitali. Po uspješno završenom čitanju knjiga i napisanom testu učenici dobiju priznanja i nagrade.

4. Zaključak

Čitanje je jedna od ključnih sposobnosti koje su osobi potrebne za učinkovito funkcioniranje u svakodnevnom životu. To je jedan od ključnih razloga, da pri nastavi španjolskog veliku pozornost posvećujemo čitanju. Svake godine učenike motiviramo, da se prijave za čitalačku značku iz španjolskog jezika. Tako učenici dobiju prvi kontakt s literaturom na stranom jeziku. Učenici se pri čitanju osjećaju dobro, za svoj trud su nagrađeni, tako da su spremni sudjelovati i sljedećih godina. Važno je i da pri tome učenicima probudimo ljubav do knjiga i čitanja. Želimo, da nastava temelji na aktivnosti učenika, potičemo rad u parovima ili grupi i aktivno uključivanje učenika u proces učenja. Učne strategije čitanja koje upotrijebimo prilikom učenja, potiču kreativnost i samostalnost učenika i oblikuju ih u aktivne čitaoce.

5. Literatura

[1.] Grosman, M. (2006). Razsežnosti branja: Za boljšo bralno pismenost. Ljubljana: Karantanija.

[2.] Urquhart, A. H. i Weir, C. J. (1998). Reading in a second language: Process, product and practice. London i New York: Longman.

[3.] Pečjak, S. i Gradišar, A. (2012). Bralne učne strategije. 2. razširjena in dopolnjena izd., 1. natis. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

[4.] Pečjak, S. i Gradišar, A. (2012). Bralne učne strategije. 2. razširjena in dopolnjena izd., 1. natis. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

[5.] Pečjak, S. i Gradišar, A. (2012). Bralne učne strategije. 2. razširjena in dopolnjena izd., 1. natis. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.